

Ингилиз Тилини Ўқитишда Интерактив Ўйинларнинг Ахамияти Ва Дарс Жараёнига Таъсири

Nosirova Dilfuza Nabievna

An English Teacher, Andijan Region Law School, Uzbekistan, Andijan

Аннотация: ушбу мақолада ингилиз тилини ўқитишда интерактив методлардан тўлиқ фойдаланиш, педагогик ҳамкорлик жараёнининг ўзига хос хусусиятлари, педагогик технологиянинг энг асосий негизи, ингилиз тилида ҳар бир дарс, мавзу, ўқув предметининг ўзига хос технологияси, ўқитиш жараёнини олдиндан лойиҳалаштириш зарурлиги ва дарснинг технологик ҳаритасини қандай кўринишда ёки шаклда тузиш ҳақида сўз боради.

Калит сўзлар: интерактив методлар, педагогик ҳамкорлик, ўқитиш жараёнини, технологик ҳарита, ахборот технологияси.

Кириш.

Таълим жараёнида интерактив методлар, инновацион технологиялар, педагогик ва ахборот технологияларини ўқув жараёнида қўллашга бўлган қизиқиш, эътибор кундан – кунга кучайиб бормоқда. Бундай бўлишининг сабабларидан бири, шу вақтгача анъанавий таълимда ўқувчиларни фақат тайёр билимларни эгаллашга ўргатилган бўлса, замонавий технологияларда эса, уларни эгаллаётган билимларни ўзлари қидириб топишларига, мустақил ўрганиб таҳлил қилишларига, ҳатто хулосаларни ўзлари келтириб чиқаришларига ўргатади. Педагог бу жараёнга шахснинг ривожланиши, шаклланиши, билим олиш ва тарбияланишига шароит яратади ва шу билан бир қаторда бошқарувчилик, йўналтирувчилик функциясини бажаради. Таълим жараёнида ўқувчи асосий фигурага айланади.

Инновацион технологиялар педагогик жараён ҳамда ўқитувчи ва ўқувчи фаолиятига янгилик, ўзгаришлар киритиш бўлиб, уни амалга оширишда асосан интерактив методлардан тўлиқ фойдаланилади.

Интерактив методлар – бу жамоа бўлиб фикрлашдан иборат деб юритилади, яъни педагогик таъсир этиш усуллари бўлиб, таълим мазмунининг таркибий қисми ҳисобланади. Бу методларнинг ўзига хослиги шундаки, улар фақат педагог ва ўқувчиларнинг биргаликда фаолият кўрсатиши орқали амалга оширилади.

Бундай педагогик ҳамкорлик жараёни ўзига хос хусусиятларга эга бўлиб, уларга қуйидагилар киради:

- талабанинг дарс давомида бефарқ бўлмасликка мустақил фикрлаш, ижод этиш ва изланишга мажбур этиши;
- талабаларни ўқув жараёнида билимга бўлган қизиқишларини доимий равишда бўлишини таъминлаши;
- талабанинг билимга бўлган қизиқишини мустақил равишда ҳар бир масалага ижодий ёндошган ҳолда кучайтириши;
- педагог ва талабанинг ҳаммиша ҳамкорликдаги фаолиятини ташкилланиши.

Педагогик технологиялар масалаларининг муаммоларини ўрганаётган ўқитувчилар, илмий – тадқиқотчилар, амалиётчиларнинг фикрича, педагогик технология – бу фақат ахборот технологияси билан боғлиқ, ҳамда ўқитиш жараёнида қўлланиши зарур бўлган таълим самарадорлигини ошириш – ўқитувчининг технологик воситалари, компьютер, масофали ўқитиш, ёки турли хил техникалардан фойдаланиш деб белгиланади. Педагогик технологиянинг энг асосий негизи – бу ўқитувчи ва талабанинг белгиланган мақсаддан кафолатланган натижада ҳамкорликда эришишлари учун танланган технологияларига боғлиқ деб ҳисоблаймиз, яъни ўқитиш жараёнида, мақсад бўйича кафолатланган натижага эришишда қўлланиладиган ҳар бир таълим технологияси ўқитувчи ва ўқувчи ўртасида ҳамкорлик фаолиятини ташкил эта олса, ҳар иккаласи ижобий натижага эриша олса, ўқув жараёнида ўқувчилар мустақил фикрлай олсалар, ижодий ишлай олсалар, излансалар, таҳлил эта олсалар, ўзлари ҳулоса қила олсалар, ўзларига, гуруҳга, гуруҳ ва уларга баҳо бера олса, ўқитувчи эса уларнинг бундай фаолиятлари учун имконият ва шароит ярата олса, ана шу, ўқитиш жараёнининг асоси ҳисобланади. Ҳар бир дарс, мавзу ўқув предметининг ўзига хос технологияси бор, яъни ўқув жараёнидаги педагогик технология – бу яқка тартибдаги жараён бўлиб, у ўқувчининг эҳтиёжидан келиб чиққан ҳолда бир мақсадга йўналтирилган, олдиндан лойиҳалаштирилган ва кафолатланган натижа беришига қаратилган педагогик жараёндир.

Асосий қисм.

Ингилиз тилида ўқитувчи ва ўқувчининг мақсади бўйича натижага эришишида қандай технологияни танлашлари улар ихтиёрида. Чунки ҳар иккала томоннинг асосий мақсади аниқ: натижага эришишга қаратилган. Бунда талабаларнинг билим савияси, гуруҳ характери, шароитга қараб ишлатилган технология танланади, масалан, натижага эришиш учун балки, компьютер билан ишлаш лозимдир, балки фильм, тарқатма материал, чизма ва плакатлар, турли адабиётлар, ахборот технологияси керак бўлар. Булар ўқитувчи ва талабага боғлиқ.

Бундан ташқари, ингилиз тилини ўқитишда олдиндан лойиҳалаштириш зарур, бу жараёнда ўқитувчи ўқув предметининг ўзига хос томонини, жой ва шароитини, таълим самарадорлигини ошириш – ўқитувчининг технологик воситаларини энг асосийси, ўқувчининг имконияти ва эҳтиёжини ҳамда ҳамкорликдаги фаолиятини ташкил эта олишини ҳисобга олиш керак. Шундагина, керакли кафолатланган натижага эришиш мумкин. Қисқа қилиб айтганда, талабани таълимнинг марказига олиб чиқиш керак.

Ўқитувчи томонидан ҳар бир ингилиз тили дарсини яхлит ҳолатда кўра билиш ва уни тасаввур этиш учун бўлажак дарс жараёнини лойиҳалаштириб олиш керак. Бунда ўқитувчига у томонидан бўлажак дарсни технологик ҳаритасини ҳар бир мавзу, ҳар бир дарс учун ўқитилаётган предмет, фаннинг хусусиятидан, ўқувчиларнинг имконияти ва эҳтиёжидан келиб чиққан ҳолда тузилади.

Бундай технологик ҳаритани тузиш осон эмас. Чунки бунинг учун ўқитувчи педагогика, психология, хусусий методика, педагогик ва ахборот технологиялардан хабардор бўлиши, шунингдек, жуда кўп методлар, усулларни билиш керак бўлади. Ҳар бир дарсни ранг – баранг, қизиқарли бўлиши аввалдан пухта ўйлаб тузилган дарснинг лойиҳалаштирилган технологик ҳаритасига боғлиқ.

Дарснинг технологик ҳаритасини қай кўринишда ёки шаклда тузиш бу ўқитувчининг тажрибаси, қўйган мақсади ва ихтиёрига боғлиқ. Технологик ҳарита қандай тузилган бўлмасин, унда дарс жараёни яхлит ҳолда акс этган бўлиши ҳамда аниқ белгиланган мақсад, вазифа ва кафолатланган натижа, дарс жараёнини ташкил этишнинг технологияси тўлиқ ўз ифодасини топган бўлиши керак. Технологик ҳаритани тузилиши ўқитувчидан дарсни кенгайтирилган конспектини ёзишдан халос этади, чунки бундай ҳаритада дарс жараёнининг барча қирралари ўз аксини топади.

Ингилиз тили фанида ўқитувчи томонидан ўзи ўқитаётган фаннинг ҳар бир мавзуси, ҳар бир дарс машғулоти бўйича тузилган технологик ҳарита унга ўз фани, предметини яхлит ҳолда тасаввур этиб ёндошишга, тушунишига (бир ўқув йили бўйича), яхлит ўқув жараёнининг

бошланиши, мақсадидан тортиб, эришиладиган натижасини кўра олишига ёрдам беради. Айниқса, технологик ҳаритани ўқувчининг имконияти, эҳтиёждан келиб чиққан ҳолда тузилиши, уни шахс сифатида таълимнинг марказига олиб чиқишга имкон яратади. Бу эса ингилиз тилини қолган фанларга нисбатан яхшироқ ва чуқурроқ ўқитишнинг самарадорлигини оширишга олиб келади.

Ингилиз тилини ўқитиш жараёнида ўқувчиларга шахс сифатида қаралиши, турли педагогик технологиялар ҳамда замонавий методларни қўлланилиши уларни мустақил, эркин фикрлашга, изланишга, ҳар бир масалага ижодий ёндошиш, масъулиятни сезиш, илмий тадқиқот ишларини олиб бориш, таҳлил қилиш, илмий адабиётлардан унумли фойдаланишга, энг асосийси, ўқишга, фанга, педагогга ўзи танлаган касбига бўлган қизиқишларини кучайтиради.

Ингилиз тили дарсида бундай натижага эришиш амалиётда ўқув жараёнида инновацион ва ахборот технологияларни қўллашни тақозо этади. Улар жуда хилма – хилдир. Дарс жараёнида қўлланилаётган замонавий методлар, ёки ўқитишнинг самарасини оширишга ёрдам берувчи технологик тренинглар талабаларда мантиқий, ақлий, ижодий, танқидий, мустақил фикрлашни шакллантиришга, қобилиятларини ривожлантиришга, рақобатбардош, етук мутахассис бўлишларига, ҳамда мутахассисларга керакли бўлган касбий фазилатларни тарбиялашга ёрдам беради.

Хулоса.

Юқоридаги фикрлардан шуни айтиш мумкинки, Ингилиз тилини ўқитишда янги педагогик технологиялардан фойдаланиш дарс жараёнининг яна ҳам қизиқарли бўлишини, ўқувчи-талабаларда фанга ва тилга бўлган қизиқишларини уйғотишни ҳамда Ватанимиз буюк келажаги учун етук кадрларни етишиб чиқишини таъминлайди.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати:

1. Xoliqov A Pedagogik mahorat – Toshkent.: Iqtisod – moliya, 2010.
2. Azizxodjayeva N.N —Pedagogik texnologiya va pedagogik maxorat||- Toshkent.: TDPU, 2003
3. <https://cyberleninka.ru>
4. <https://uz.denemetr.com>
5. <https://aim.uz>